

Workshop 3: Hoe lokaal is het drugshandhavingsbeleid?

Reflectie vanuit de politionele en justitiële praktijk

Voorzitter: Alexandra De Moor (Substituut, Parket Oost-Vlaanderen, Afdeling Gent, Team Drugs & Veelplegers)

Sprekers workshop:

- Carine Buckens (Eerste-Substituut, Parket Limburg) , Afdeling Hasselt, Team Georganiseerde Criminaliteit)
- Philip Caestecker (Hoofdcommissaris, Korpschef PZ Oostende)
- Kurt Suykerbuyck (Commissaris - Programmaleider Drugs, PZ Antwerpen)
- Liesbeth Spaas (Eerste-Substituut, Parket Antwerpen, Afdeling Antwerpen, Sectie Drugs)
- Karel Van Cauwenberghe (Onderzoeksrechter, Rechtbank van Eerste Aanleg Antwerpen)
- Chris Van Gaever (Hoofdcommissaris PZ Gent)

Rapporteur: Charlotte Colman (Postdoctoraal onderzoeker, Universiteit Gent)

1. Introductie door Alexandra De Moor (Substituut, Parket Oost-Vlaanderen, Gent, Team Drugs & Veelplegers)

Hoe ziet het drugsaanbod er uit in steden als Antwerpen, Gent, Oostende en in Limburg, op de Nederlands-Belgische grens? Zijn er voldoende inzichten op de verschillende schakels van de aanbodketen om proactief op te treden? En omgekeerd, wat zijn de neveneffecten van succesvolle opsporings- en bestrijdingsactiviteiten? Welke lokale praktijken kunnen inspirerend werken?

Noot: merendeel groot- en tussenhandel bevindt zich over de grens, in Nederland (gegevens op basis van wetenschappelijk onderzoek en Belgische strafonderzoeken)

2. Carine Buckens (Eerste-Substituut, Parket LimburgAfdeling Hasselt, Team Georganiseerde Criminaliteit, Referentiemagistraat Drugs)

Focus op vier fenomenen:

1) Cannabisplantages

- Middelgrote en grootschalige cannabisplantages.
Vaak in handen van georganiseerde misdaad.
Duidelijke link met Nederland (onder andere aansturing en afzetmarkt).
→ Werkpunt: samenwerking met Nederland versterken

Grootschalige plantages: sterke investering in beveiliging. Betrokkenheid van Vietnamezen en Bulgaren: zij weten meestal vooraf niet waaraan ze (moeten) beginnen. In dit kader is er vaak sprake van mensenhandel.

- Actie Cleanhouse: samenwerking met de diverse politiezones in Limburg en de Federale Politie.

→ Prioritair binnen parket en politie Limburg. Goede informatiehuishouding. Informatie goed stroomlijnen en laten doorstromen over de diverse zones. Focus op integraal en geïntegreerd werken. Raadplegen en afstemming diverse partners op het terrein en uitwerken van een uniforme aanpak met deze partners (onder andere elektriciteitsmaatschappij, watergroep, brandweer, civiele bescherming en containerparken).

→ Bijkomend inzetten op preventie (bijvoorbeeld in het kader van plantages): sensibiliseren van eigenaars en verhuurders van woningen (aandacht richten op hun verantwoordelijkheid bij het verhuren van een woning).

2) Druglabo's

- Bijzondere veiligheidsrisico's gerelateerd aan onder andere het dumpen van chemisch afval.
- NICC betrokken partner.

3) Drugrunners

- Vroeger voornamelijk drugtoeristen die zich in Nederland gingen bevoorraden en via de provincie Limburg zich begaven naar plaatsen in Limburg of andere Europese landen. Nu vooral de aanwezigheid van runners.
- Vooral heroïne en cocaïne.
- Postpakketten. Gewone burgers en kleine handelaars die een postpakket terugkrijgen wegens onvoldoende frankering. Hierin bevinden zich stalen met cocaïne.

4) Internationale drughandel

- Vrij recent fenomeen (vooral sinds voorbije 6 maanden zichtbaar). Niet enkel verspreiding via haven van Antwerpen naar Limburg maar ook via internet (onder andere darknet) vanuit Limburg over de hele regio.
- Voorbeeld: recent dossiers in Limburg van een persoon die wereldwijd drugs verkocht. Namaak van postzegels, drugs aanwezig in woning.

3. Kurt Suykerbuyck (Commissaris - Programmaleider Drugs, PZ Antwerpen)
--

Uitvoeren en implementatie 3-sporenbeleid: repressieve aanpak drughandel, aanpak van de overlast en preventie.

1) Beeldvorming:

- Jaarbasis gebruik cocaïne in Europa: 303 ton in Europa.

Antwerpen als draaischijf. Drugs komt deels via haven van Antwerpen binnen. Cijfers inbeslagname tonen maar een tipje van de ijsberg.

- Goede kwaliteit drugs (voornamelijk cocaïne en heroïne). Gebruikers komen naar Antwerpen om drugs te kopen en verhandelen elders.
- Stijgend aantal cannabisplantages. Rechercheactiviteit gaat hand in hand met het aantal ontdekte plantages.
- Aanwezigheid kansarme buurten waar vraag en aanbod samenkomen. In deze buurten is er sprake van (druggerelateerde) overlast = maatschappelijk probleem.
- Evenementen: Laundry Day en Summer Festival.

2) Nieuwe ontwikkelingen:

- LED verlichting cannabisplantages bemoeilijkt de opsporing (door gebrek aan warmtestijging-detectie).
- Plantages worden steeds kleiner, meer spreiding= risico spreiden.
→ Politie moet zich aanpassen aan de nieuwe tendensen.
- Betrokkenheid van personen uit de Balkanlanden
- Stijgend gebruik van huurwagens door cocaïnedealers. Sommigen reizen naar Zuid-Amerika om een partij cocaïne naar de Antwerpse haven te laten verschepen in eigen beheer. Meer winst, minder tussenpersonen die moeten betaald worden.

3) Aanpak:

Operationele doelstellingen:

- Optimalisering van de repressieve aanpak
 - Verdrievoudiging onderzoekscapaciteit
 - Samenwerking DVZ
 - Buitgericht rechercheren
- Optimaliseren van de curatieve aanpak
 - Verhogen fysiek toezicht
 - Optimaliseren gebruik van camera's
 - OMS voor drugbezit /-gebruik
- Optimaliseren van de preventieve aanpak
 - Ontwikkelen digitale applicatie
 - Samenwerking met parket/SL/Justitiehuis/hulpverlening in het kader van OMS

4. Liesbeth Spaas (Eerste-Substituut, Parket Antwerpen, Afdeling Antwerpen, Sectie Drugs)

- Toename aantal pv's= stijging werkvolume. Aantal druggerelateerde dossiers (code 60) in 2013 betreft 3000, dit is in 2014 gestegen naar 5400. Code 60 geeft niet het totale zicht weer op de omvang van druggerelateerde criminaliteit want diverse druggerelateerde zaken zijn verbonden aan andere parketcodes (zoals bijvoorbeeld eigendomsdelicten).
- Stijging van het aantal strafprocedures. Net zoals het aantal zittingen en het aantal vonnissen.

- Verhoogde PLUK aanpak. Druggerelateerde criminaliteit genereert grote opbrengsten. Aantrekkingskracht jonge dealers die snel rijk willen worden en winst uitgeven aan luxeartikelen. Parket Antwerpen besteedt daarom ook aandacht aan buitgericht rechercheren.
- Aanpak van overlast (curatief en preventief overlastbeleid). Het parket is zich ook bewust van de maatschappelijke indicaties van het drugfenomeen. Pure repressie is niet de allesomvattende oplossing. Dus ook preventief en curatief optreden.
- Doel OMS-DR: Openbaar druggebruik met de bijhorende overlast indijken en drugs dealen ontmoedigen door ook de kopers te verbaliseren + Problematische en/of thuis/dakloze druggebruikers via alternatieve afhandeling en begeleiding richting hulpverlening oriënteren
 - Drugbezit gepaard gaande met overlast – OMS DRUGS: TA wordt d’office aangeboden (aan personen woonachtig in Antwerpen)
 - Hulpverlening belangrijke partner in OMS verhaal: 2014: 2302 OMS pv’s. Aantal personen doorverwezen naar de hulpverlening: 257 (11%)
- Justitieel casemanagement:
 - Doelstelling: ketenaanpak van verslaafde veelplegers
 - Reduceren van druggerelateerde criminaliteit en overlast
 - Coördineren van doorverwijzing naar gepaste hulpverlening
 - Diverse toepassingsvoorwaarden
 - WP in PZ Antwerpen, Nederlandse taal machtig zijn en meerderjarig
 - Of misdrijf > 1 jaar gevangenis en *verslavings*problematiek Of indicaties problematisch gebruik en onderliggende *verslavings*problemen
 - Opvolging dossier (!)

➔ Strikt beleid maar ook sterke inzet op alternatieve afhandeling voor problematische druggebruikende delinquenten

5. Karel Van Cauwenberghe (Onderzoeksrechter, Rechtbank van Eerste Aanleg Antwerpen)

Richt een aantal kritische vragen naar het publiek: Waar leidt repressie (“war on drugs”-perceptie) toe? Wat verlangen en verwachten we ervan?

- Overlastbestrijding: aanpak openlijke aanwezigheid drugdealers. Positief punt maar bij bestrijding, neem je overlast tijdelijk weg en verschuift deze overlast zich naar andere terreinen. Lokale overheid merkt verbetering want er zijn geen drugdealers meer op straat maar het fenomeen wordt niet aangepakt. Relativiteit en terughoudendheid aan de dag leggen.
- Strijd tegen dealers: hard op inzetten. Arresteren van drug dealers. Voorleiden onderzoeksrechter: repressief optreden. Alle dealers voorleiden: toevloed van dossiers die handelen over drugshandel en onderzoeksrechter moet beslissen over aanhouding. Een groot aantal dealers zijn illegaal, zonder adres en zonder inkomen.

Bevel om land te verlaten wordt zelden nageleefd. Binnen enkele maanden zie je hen als onderzoeksrechter terug.

- Evenwicht vinden tussen repressieve en curatieve/preventieve maatregelen

6. Chris Van Gaever (Commissaris PZ Gent) · (Substituut, Parket Antwerpen, Afdeling Antwerpen, Sectie Drugs)

- Beelvorming:
 - Cannabis
 - Marihuana: Dealers kopen aan in Nederland of Antwerpen
 - Hasj: Betrokkenheid Noord-Afrikanen
 - Plantages: Op kamers (30 -50 planten), soms plantages met meer dan 500 planten. Een stijging van het aantal professionele plantages
 - Heroïne: terug in opmars. Zuiverheid ligt lager dan heroïne uit Antwerpen. Dealers kopen aan in Antwerpen, voornamelijk Noord-Afrikaanse asielzoekers en Belgen die “groepsaankopen” doen. Steeds kleinere hoeveelheden op zak.
 - Cocaïne: meest lucratieve. Kopen cocaïne aan in Antwerpen of Nederland. Individuele dealers. Ook enkele grote spelers (1 kg/14 dagen). Diverse bendes actief waaronder Albanen en Noord-Afrikanen en illegalen die op straat verkopen.
 - ATS: minder zicht op. Lagere zichtbaarheid. Voornamelijk in het uitgaansmilieu. Opmars bij 16-18 jarigen (samen met ketamine, MDMA,...)
 - Vooralsnog geen evidence voor verschuiving handel van Antwerpen naar Gent
- Aanpak:
 - Toekomstige “drugskoördinator” binnen PZ Gent: samenwerking tussen de bestaande betrokken actoren faciliteren:
 - DIAK: RIRCO en Bureau Analyse
 - LRD / Team Drugs
 - LRD / Team Jeugdcrim– DMZ – WD/JeugdInp
 - Wijkdienst
 - DOA : STROP-acties en O-Team

7. Philip Caestecker (Hoofdcommissaris, Korpschef PZ Oostende)

Wat doen we in Oostende op het vlak van integrale en geïntegreerde aanpak en in een goed huwelijk met de stadsdiensten om de druggerelateerde problematiek aan te pakken?

- Missie (Drugsbeleidsplan 2014-2017)
 - De stad Oostende beoogt de regierol van het drugbeleid op te nemen volgens een integrale en geïntegreerde aanpak. Het beoogde effect van het beleid is het verminderen van risico's en problemen op het vlak van gezondheid, welzijn, relaties, openbare orde en veiligheid, door het terugdringen van riskant middelengebruik. Het einddoel is het versterken van een positief leefklimaat.
- Strategische doelstellingen (Drugsbeleidsplan 2014-2017)
 - Middelenrelateerde overlast en criminaliteit terugdringen en beter beheersen
- Omgevingsfactoren Oostende

- Terminus
- MSOC
- Socio-economische factoren: werkloosheidscijfers, kansarmoede, oudere bevolking en etnisch-culturele minderheden
- Structuur en visie
 - Integraal & geïntegreerd werken (politie, justitie, algemeen welzijnswerk, geestelijke gezondheidszorg, huisartsen, apotheken, jeugdhulp, straathoekwerk, drughulpverlening,...)
 - Stuurgroep (onder leiding van de bevoegde schepen - drugscoördinator)
 - Onderzoek > drugbeleidplan > drugactieplan
 - Werkgroepen
- Politionele aanpak
 - Harde aanpak netwerken, dealers binnen georganiseerd verband
 - Zachtere focus en doorverwijzing naar de hulpverlening voor (kleinere) problematische druggebruikende delinquenten (Samenwerking met justitie- drughulpverleningstraject)
- Good practices
 - Quality nights – The Oh! (VAD)
 - Velodroom – rol van onder andere straathoekwerk, JAC
 - Ostend Beach
 - Protocolakkoord stad - hulpverlening – politie – justitie
 - Drugscontroles op school

Vragen publiek

- Vragen rond OMS-DR (parket Antwerpen)
 - Cliënten van Spuitenruil programma – OMS-DR
 - Betalen versus doorverwijzing naar de hulpverlening?
 - OMS versus internationale drugtrafiek: vraagt alertheid politie/justitie
- Verouderde drugwetgeving om krachtadig op te treden, nood aan vernieuwing en update?